

A mályvaszín Nap első fénye

(Folytatás az 1. oldalról.)

fejenként harmincöt kőbányait, s ezzel elvannak, mint befőtt az üvegben, igen. A szegedi lányokat nemigen bántják, saját nőket hoznak magukkal, különbejáráttal — a kérdés csak az, minek kell mindehhez utazni két-háromszáz kilométert? ... Van nekik persze polgárosultabbak is, jócskán — ám még ők is bizvást elkülöníthetők a szegediektől. Aki szegedi — azzal kapcsolatban mindig van egy olyan érzése az itteni embernek, „mintha-már-láttam-volna-ahol” — ám a máshonnanal kivétel nélkül tökéletesen pófák. És másként is viselkednek — könnyedebbek, feszítelenebbek, mint aki itt él, elereszthetik magukat

jócskán, nincs, ki elterjessze, hogy lám, a Béla tegnap már megint be volt akasztva, mint az atom, ugye — holott igazán tudhatná, hogy piálni szükségtelen és helytelen, no

meg egészségtelen. Igen — Szegeden a Bélák eleresztik magukat, aminek következtében néha nem is emlékeznek az ifjúsági napokból semmire.

Nem vagy elég!

Éjfél után pedig — folyómenti utcából! Zene és zene, jókedv és zsvaj, táncoló tömeg. A léptek alatt üveg csörren, a lámpafényben léggömb röppen. — Nem vagy elég, nem vagy elég, nem vagy elég durva! — éneklő két alig ittas nő a parkban (miközben épp Beatles-szám megy). Hajnalig tart a hápening, gond egy szál sem, no problem. A Szőke Tiszán dizsizene, színek és fények,

szegediekkel van tele a hajó — ezt véletlenül egész pontosan tudom, onnét jövök én is. A miskolciak—győriek, egyéb túlnaniak javában alszanak már a fák alatt, kell az erő, a hid alatt készülődik már — no, mi is? — talán a másnap, a vasárnap, valamint a felkelő Nap.

Mályvaszínú, első fénye — törött nyakú, zöld üvegen csillan. Ebből lesz az arany sugár.

„Élt az áram, mindenütt...!”

A szervezők elcsigázott csapatával felhomályos, hűvös klubhelyiségben beszélgettem tegnap reggel. Csányi Zoltán Szeffsz-titkár, a rendezvény legfőbb felelőse mondta — az előre megszervezett programokat tervszerűen, pontosan, helyszíntre-időre lebontva sikerült megoldani. Szavait csak időnként szakította félbe Szalka Géza horkolása — aki napkelteig teljesített éjszakai ügyeletet. A programok két főszervezője, Lippai Éva és Józsa Mária elmondták, hogy a színterek eseményeit helyszínefelelősökön keresztül lehetett kontrollálni. A szervezés gördülékeny volt, balhé nuku, élt az áram mindenütt;

az eső is csak némi időbeli eltolódást okozott — öt perccel a hirtelen jött nyári zápor elvonulása után már tizezernyi ember várta a karnevált, amit egyébként mindenki megnyert — a résztvevő vállalatok mindegyike kapott díjat. Jól érezték magukat a megjelentek együttesek is; egynek-melyik tán sosem fog egyszerre ennyi embernek zenélni... S bár országosan sehol nem hirdették a rendezvényt — mégis többen jöttek, mint amit várni lehetett: csak az utcabálon két és fél ezren jelentek meg egyidejűleg — mondta Lippai Éva, aki profi szervezőnek számít, 4 éve „csinálja” az ifjúsági napokat, kellő

rutinra tett szert. — Ifjúsági napok természetesen, lesznek jövőre is; a Szegedi Fiatalok Szövetsége máris támogatást keres a következő évi rendezvényre. Támogató bárki lehet, magánember, cég, szervezet, vagy önkormányzat, sőt, sőt, sőt — mondta a szervezők elcsigázott csapata, melynek tagjai egyébként külön jutattást nem kapnak a lebonyolításért; számukra ez nem különmunka volt, hanem napi kötelesség.

Az összeállítást Farkas Csaba írta, a fotókat Somogyi Károlyné készítette.

Nagy László felvétele

A jövőmondó ürügyén

Kísérlet, érdekvédelemre

Most, hogy legalább az világos, mennyi mindent birtunk tönkretenni, az ember nem érti: miért nem lehet, ami még működőképes.

Az idei néptáncfesztivál — a SZOT-támogatás hiányában — talán az utolsó; és akkor az a gála műsora is. Amely minden második évben, minden előadásán képes volt megtölteni a ropant nézőteret — s ilyenként is már-már egyedülálló. A néptáncfesztivál körüli huzavona tehát akkor is érthetetlen, ha „piaci szemléletünk” van. Hiszen veszik a népek!

Az a hír járja, hogy a pénz könyvtárakra kell, nem erre a tinglitanglira... Nos, rutinunk, az aztán tényleg van ebben: nagyon tudjuk, hogy összetartozókat miként kell egymás ellen kijátszani. A sorvasztás, a lassú elmúlás technikái kétségtelenül kifinomodtak, nemcsak a kultúra és a művészetek berkeiben.

A bizonytalanság légköre ellenére, amelyben ez az utolsó (?) néptáncjáték, a jövőmondó mégiscsak létrejött, találni biztató tényeket: 1. megint telt ház és siker volt a Dóm téren a néptáncgála; 2. talán éppen most. A jövőmondóval vált egészen nyilvánvalóvá, hogy nem kell kendőznie magát ennek a speciális, egyedi, direkt is ide kitalált műfajnak, mert — a pénznek gazdái kívül — mindenki elfogadja annak — ami; bátran és felszabadultan lehet immár egy forgatagos nemzetközi fesztivál záróműsora, amelynek az a célja, hogy minden résztvevőnek exkluzív fellépési alkalmat adjon, ezzel ezeket szórakoztasson, egyszersmind bizonyítsa eme ezreknek, hogy a hagyomány: érték.

A nyíltan, vállaltan laza egységbe komponált ideitáncjáték „meséje” mindösszesen: a jövődöntő mondó, varázsoló, táltos ember (Polner Zoltán Makó-környéki néprajzi gyűjtéseinek főszerzője) világot látni segített a gyerekeknek, s a felnövő generáció elcsigázta az Ady Endre-magatartást: „Föl-földobott kő, földedre hullva / Kicsi országom, újra meg újra / Hazajön fiad.”

Ebben az előadásban is, mint a korábbi táncjátékokban, az a megragadó, hogy békésen egymással szembe néz a népek egymástól eltérő táncjai, s hogy gondosan kiválogatott csokrot nyújt át a magyar hagyománykincséből, szokásokból, népi játékokból, dalokból, táncokból. Tudatos színházi róka, hatáslélektani tudor a válogató, úgy szerkeszti a kamarászámokat, gyermekjátékokat, lírai kettősöket, monstroszus tömegelőreteket, ahogy az szemnek, fülnek ingere... Novák Ferenccel hívják, koreográfus-rendező. Ugyanígy jár el a zenei vezető, Rósa László. Mindketten néptánc és -zenei

anyagból építkeznek, ám ennek elemeit eredeti, saját modorban újraalkotják, mai színpadra alkalmazzák. Modern színházat csinálnak, amit néptáncszínháznak neveznek, s ami — bizony mondom — megérinti, hatássa alá vonja a mai embert.

Hasonlóképpen lehetnek ezzel a közreműködők, különösen a magyar együttesek táncosai (többségük anyanyelvi szinten tudja a néptáncot), akik egymással versengve kívánnak részt venni a szabadtéri demonstráción, ebben a nagyszabású látványkavalkádban. Aki közel ül a színpadhoz, látja rajtuk: szeretnek szerepelni, örülnek a táncnak (a szőlőkben a profi táncos szegediek, Juhász Zsolt, Tésik

Péter, Csúri Akos adta át a nézőknek a mozdulat örömet). A kicsi gyerekeket is tápoló Bubik István is élvezte a játékok, verset mondott, Polner Zoltán képgazdag, erőteljes szövegeire szerzett, megkapóan szép — és nehéz — Rossa-dalokat énekelt, s a finálé kalotaszegi táncát járta... Fehér Miklós puritán, de funkcionális színpadán, amelynek hatásos díszje a templomot borító, horoszkópos háttérfüggöny volt, mindenki tehetségesen, őszinte odaadással, fegyvermezzel erőfeszítéssel, és mégis belső örömmel — játszott. Ezt megérezték a nézők.

Tinglitangli? Mi az érték, ha nem ez? Sulyok Erzsébet

„...már halálom is hasztalan”? Reflex

Eredménytelen volt a harca. Az egész nem ért semmit. Ekörül a politikai moslékosvödör körül most is ugyanazok rőfögnek. A Zoli egy Gundel-gyerek volt, már csak a jóízűs miatt se állt a moslékosvödör fölé.

Szombaton este a TV2 műsorában a Gyalog a mennyországba című, 1959-es film vetítése után mondták ezeket (vagy majdnem pontosan ezeket) a szavakat Cserhalmi György színművész. A film egyik főszereplőjéről, Latinovits Zoltánról beszélgetni hívták be a stúdióba (plusz a másik főszereplőt, Törőcsik Marit).

A pillanat az igazsága volt, elementáris hatású; a politikai moslékosvödörök között hányingerrel küszködőre? a kulturálatlanság közép-európai tényében fül-doklóra? a hatalomvágy, az önzés, a korlátozottság, a gátlástalanság legújabb harcainak kiszolgáltatott bolondra?

Holnapig tudná akárki sorolni... Akárki, mert az is véletlen ebben az országban, hogy kinek a kezébe ügyében van éppen toll, s amit leír, kinyomtatják. Mint ahogy véletlen, hogy kiből lesz színész, kiből meg színigazgató, miegymás.

Vagy mégsem? Miféle erők működnek, hogy rosszul működtesse — mindent és mindenkit?

Miért nem lehetett Latinovitsnak egy csapata, hasonzorú emberekből, akikkel színházat csinált volna? Mindegy, hogy milyet (senki se tudta — és most már se tudja — hogy pontosan milyet). Most. Egész rövid időben ezt akarta. Nem jöhetett össze.

Miért nem csinálhat most sem, se színházat, se semmit senki, aki — más? Miért nem lehet csapata a moslékosvödörtől — már

csak ízlésük miatt is — távolmaradók?

Nézem ezt a fegyvermezzett embert, Cserhalmi Györgyöt. Amit megél naponta, azt mondja. Szavai érzékenyek, pontosak, feszeselek, lényegbevilágítók. Már-már embertelenül fegyvermezzettek. Szívenedély és szenvedés izzik mögöttük. Kiábrándító életudasság és eszevesztett hit. A harcok értelmetlenek, mondja, miközben egyfolytában és megveszeskedetten harcol — az emberminőségért. A világ létezői közül olyasvalamelyikért, amelyik nem rőfög, nem is eszik, csak — főz. Mint az a Gundel-gyerek.

Látni rajta, Cserhalmi se érti, miért nem főzhet, aki tud főzni, meg akar is? Mért kell annak ebbe belehalni? De előbb még megtudni-szenvedni, hogy bolondot játszottak vele, s már halála is hasztalan?

Mért kényszerülnek itt folyton-folyvást értetlenkedve erről kérdezősködni — generációk másai? devian-sai? diszharmóniásai? a többi után vágyakozó magányosai?

A rémálmokban visszatér a balsejtelem: egyszer csak nem születnek ilyenek. Holnap nem lesz belőlük jó üzlet. Nem írnak róluk könyveket, fényképeiket nem válogatják albumba, nem hagyják veszni pusztá hanyagságból a hang- és képfelvételeiket, nem szerkesztik emlékező tévéműsorokba, ami pusztá hanyagságból megmaradt, nem neveznek el róluk egyesületet, utcát, színházat, rendezvénytársaságot és hajót. Senki se emlékszik rájuk.

Akkor már nem lesz senki.

S. E.

Vörös szmoking, vörös lady, vörös csillag

Benkóék Újszegeden

A címbeili szín ne ragadja el az olvasó képzeletét: nem az MSZMP jelöltjének korteskorújáról olvashat ezen írásműben, hanem a Benkó Dixieland Band újszegedi koncertjéről.

Vörös szmoking feszült az együttes tagjain, amikor a nagyerdemű elé léptek a ligetbéli szabadtéri színpadon. Csak a címszereplő, Benkó Sándor viselt feketét, aminek okát rövidest megtudhattuk. A zenekar beugrós trombitására, Lázár Istvánra ruházta saját vörösét, s így nem a főnöki különállást, hanem a „kettes számú szmoking” színét mutatta a fekete. Amúgy a beugrós trombitás már a bemutatózó számban (Royal Garden Blues) olyan szóló-futamokat produkált, ami bizonyította, érdemes arra, hogy a nála jóval idősebb (immár 32 éves) dixielandben zenéljen.

„Angliából jöttünk” — ez volt a mottója Benkó Sándornak, aki a számok közti szüneteket a publikummal való csevegésre is felhasználta. A könnyűzenei nagyhatalomnak számító Angliában először játszott a zenekar, tehát nagy dolognak számít, hogy arra az elit piacra is betörték, s játszhattak a kultúra templomában, a londoni Royal Festival Hall-ban is. Ha az újszegedi szabadtéri színpadot (még) nem is emlegetik hasonlóképp a kultúra fellegváraként, tény, hogy hosszú évek tervezése után a Szabadtéri Játékok keretében is először léptek fel Szegeden. Az idén tehát először Anglia és először — ilyen értelemben, mert hát, a JATE-klubban gyakran szerepelnek — Sze-

ged — mondta Benkó Sándor.

A Halmos Vilmos (zongora) — Vajda Sándor (bőgő) — Járás János (dob) trió között már a Vörös asszony (The red lady) című számmal búvult a nosztalgizáló közönséget, melyről átlagéletkora alapján feltételezhető: sokan a kezdetektől szimpatizánsai Benkóékknak — és a dixie-zenének. A „lady” színe persze itt sem pártállását jelezte, hanem a trió érzékeny (érzéki?) zenéjével is aláhúzott sejtelmességét, megközelíthetetlen-ségét.

Közönség és zenekar közti kapcsolat további oldódásával Halmos Vilmos újabb arcát mutatta be: a „mellébeszélésnek” nevezett szóveggel aláfestett zenéjét hallgathattuk, több nyelven. „Netolicska, bugyinyista” — énekelte állítólag csehül, de gyanítom, egy cseh hallgató kevesebbet értett volna mindebből, mint a magyar, s hasonlóképp lenne ez a „biedermeier spärherd-sezlonhokedli” németnek álcázott beénekléssel is. Ekkorra dixieland és közönséges gondolatban összelebegedett, de tett még a tűzre Nagy Jenő, amikor bendzsón elpengette

Rágógumi blues-át, s Nagy Iván, aki nemcsak pozzánjából préselt ki elismerést ki-váltó hangokat, de a Mához száz évre című számába bravúrosan „költötte” bele a Benkó-band tagjait. Akiknek 32 évi muzsikálása idején megannyi könnyűzenei irányzat dübörgött a csúcsra, s tűnt el a süllyesztőben. Ez így lesz ezután is — mondja Benkó Sándor. — A dixie-zené minden különösebb megrázkódtatás nélkül marad örök életű, mert mindig tud az adott kornak megfelelően szólni.

„Leértékelés volt a Vörös csillag (Red star) áruházban” — jelentette ki a zenekarvezető egy kevésbé komoly pillanatában. Természetesen ennek semmi szimbolikus jelentősége nincsen — tette hozzá széles mosollyal. Egy kis gondolati ugrással ehhez azt is hozzáfűzte, Szeged szellemisége most olyan vonzó, aminek jó érzés részesévé válni. Udvarias kijelentés.

Aztán megszólalt a Sweet Georgia Brown — ami szabad fordításban annyit tesz: kellemes estének volt.

Balogh Tamás

Pénz számszámra

A Jugoszlávia éléskamrájaként emelegetett Vajdaságban befejeződött az aratás, s megkezdődött a szerződés-kötések alapján természetesen búza átvétele és kifizetése. Az éves viszonylatban 1300 százalékos körüli infláció különös helyzetet teremtett: a gazdák számszámra kapják a pénzt, mert 100 000, 50 000, és 20 000 dináros bank-

jegyből hiány van, és 5000 dinárosokkal fizetik ki őket. Az egész aratás alatt nem számkaltam annyit, mint most — nyilatkozta tréfásan az egyik átvétőhelyen egy szállítómunkás, az 5000 dinárosok kötegeivel teli zsák súlya alatt görnyedve. A boltokban kelendő áru lett a krumpliszák, a termelők egymás után vásárolják, hogy abban vigyék haza pénzüket.